

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовео комисију   17.6.2016, Наставно-научно веће Филозофског факултета   2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: др Емина Авдић, ванредни професор за ужу научно област Германистика, изабрана у звање 2.11.2015, Филолошки факултет Универзитета у Скопљу, председник   др Мара Ђукић, редовни професор за ужу научну област Педагогија, изабрана у звање 13.07.2001, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, члан   др Николина Зобеница, ванредни професор за ужу научну област Германистика, изабрана у звање 4.06.2015, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, ментор
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Ана, Иван, Стипанчевић   2. Датум рођења, општина, држава: 4.2.1984, Нови Сад, Р Србија   3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив   Филозофски факултет, Немачки језик и књижевност, мастер професор немачког језика и књижевности   4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија   2010, Методика наставе   5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: -   6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:-

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Ефекти примене аутентичних текстова у настави немачког језика

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација обухвата 279 страна и састоји се од предговора, сажетка на српском и енглеском језику, 12 поглавља, од којих је 10 подељено на ТЕОРИЈСКИ и ЕМПИРИЈСКИ део, док 11. поглавље обухвата литературу (240 референци), а 12. додатке (9 прилога). Теза садржи и 78 табела, 8 графикона, 7 радних листова и 3 текста која су коришћена у настави и истраживању.

ТЕОРИЈСКИ ДЕО (12-112) обухвата следећа поглавља:

1. Увод – дефинишу се предмет и циљ истраживања, њихова релевантност, као и методологија истраживања и структура рада (12-14).
2. Ранија истраживања у свету и код нас – наводе се и описују радови на тему аутентичних текстова у свету и у Србији (15-18).
3. Теоријски оквир истраживања – конструктивистичка теорија, теорија о учењу и усвајању страног језика, *input* и *output* хипотеза (19-21).
4. Мотивација (проблеми и изазови у мотивисању ученика за учење страног језика, интрижична и екстринзична мотивација, интегративност и инструменталност, фактори који утичу на мотивацију – друштвени, индивидуални, функционални и наставни, стр. 22-32).
5. Циљеви наставе страног језика – опште компетенције, комуникативне компетенције са когнитивистичким аспектима учења/ усвајања страног језика (вештине читања, слушања, говора и писања) и лингвистичке компетенције (вокабулар и граматика) (33-67).
6. Аутентични текстови у настави немачког језика – појам и значај аутентичних текстова, начин њиховог избора, као и подела (штампани, аудио и аудио-визуелни текстови), са примерима њихове обраде, односно дидактизације за потребе наставе немачког језика као страног (68-135).

ЕМПИРИЈСКИ ДЕО (136-236)

7. Методологија истраживања – детаљно се описује одабрани предмет истраживања, постављени циљ и хипотезе истраживања, варијабле, методе, технике и инструменти истраживања (тестови и упитници), узорак, начин обраде података, као и организација и ток истраживања (137-153).
8. Анализа резултата истраживања – у домену мотивације на основу квантитативне и квалитативне анализе Упитника 1 и 2, затим језичког знања и језичких компетенција на основу спроведеног иницијалног и завршног тестирања (154-211).
9. Дискусија резултата – дискусија квантитативног и квалитативног истраживања о мотивацији (мотивација, интегративност/ инструменталност, генерално интересовање за учење страних језика, став према Немцима, немачком језику и настави немачког језика, асоцијације на Немачку, наставни садржаји, примена знања језика), затим дискусија резултата квантитативног истраживања о језичком знању и језичким вештинама (читање, слушање, писање, вокабулар, граматика) (212-233).
10. Закључак – изложени су општи закључци, педагошке импликације и даља истраживања (234-236).
11. Литература – референце су подељене на примарну (аутентични текстови и уџбеници) и секундарну литературу (237- 256).
12. Додаци – тестови и упитници (257-279).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У **Уводу** (1. поглавље) су кратко изложени предмет, проблематика и релевантност истраживања изложеног у дисертацији, као и структура рада. У следећем, 2. поглављу дисертација је смештена у контекст досадашњих истраживања, како би се истакао њен значај и допринос за дидактику и методику наставе немачког језика. На основу широког познавања литературе на српском, немачком

и енглеском језику кандидаткиња констатује да експериментална и емпиријска истраживања овакве врсте нису рађена код нас, а и у свету у малом броју и то углавном за енглески и шпански језик као страни, док су за наставу немачког као страног изузетно ретка. Самим тим је указана пажња на потребу за оваквим истраживањима и код нас и у свету.

Теоријска полазишта у истраживању (3. поглавље) представљају конструктивистичка теорија, теорија о учењу и усвајању страног језика, *input* хипотеза и *output* хипотеза. Конструктивистичка теорија истиче значај разноврсне, отворене и подстицајне средине и аутентичног контекста за учење страног језика и конструкцију знања. Кад је реч о учењу страног језика, у новије време се све више инсистира на томе да учење страног језика треба што више да се приближи његовом усвајању. За то је, према Крашену важан масиван контакт са страним језиком (*input*), који по Свејну треба активно примењивати (*output*) како би процес учења језика био ефикаснији.

На основу досадашњег истраживања и рада у настави ауторка дисертације је уочила везу између **мотивације** и аутентичних текстова. Будући да без мотивације (4. поглавље) нема успеха у учењу, потребно је наћи начин да се она појача. Из тог разлога је и један од циљева дисертације да се провери у којој мери аутентични текстови заиста утичу на мотивацију. Мотивисање ученика за учење страног језика представља један кључан проблем и изазов у настави страног језика и треба им осветлити много већу пажњу него што је то до сада био случај. Као изразито сложен конструкт, мотивација обухвата и интризичну и екстринзичну мотивацију, интегративност и инструменталност и зависи од различитих фактора: друштвених, индивидуалних, функционалних и наставних.

Мотивисање ученика за наставу страног језика требало би да утиче и на успешније остваривање циљева наставе. Будући да је **савремена настава страног језика** усмерена на комуникацију, њени **циљеви** су (5. поглавље), поред општих компетенција које нису везане за неки конкретан предмет (декларативна и процедурална знања, компетенције које се тичу личности ученика, као и способности за учење), пре свега стицање комуникативних компетенција које се посматрају са когнитивистичких аспеката учења и усвајања страног језика (вештине читања, слушања, говора и писања), као и лингвистичке компетенције (вокабулар и граматика). Отуда је и други општи циљ дисертације да се утврди у којој мери аутентични текстови као наставно средство утичу управо на стицање комуникативних и лингвистичких компетенција у настави немачког језика као страног.

У 6. поглављу под насловом **Аутентични текстови** у настави немачког језика образлаже се избор аутентичних текстова као предмета проучавања. На почетку се даје увид у појам и значај аутентичних текстова у настави страних језика, са тежиштем на предностима њихове имплементације за стицање комуникативних компетенција, али и за упознавање са културом земље чији се језик поучава. Аутентични текстови су најближи директном, личном контакту са матерњим говорницима страног језика, те се сматрају и најадекватнијом и најквалитетнијом заменом за непосредан контакт. Међутим, кандидаткиња узима у обзир и критичке гласове појединих дидактичара у вези са применом аутентичних текстова у настави страних језика, који се пре свега односе на захтевност и тежину ових текстова – недостаци који се могу превазићи дидактизацијом текстова и минималном, неопходном адаптацијом. У ту сврху се у дисертацији и нуди неколико модела дидактизације различитих врста аутентичних текстова, од којих су неке успешно примењене у настави. Будући да се основаност сумњи појединих лингводидактичара може разрешити само емпијским истраживањем, један од циљева дисертације и јесте да се статистички измере ефекти употребе штампаних, аудио и аудио-визуелних аутентичних текстова у настави немачког језика као страног и на мотивацију, и на стицање језичких вештина. У ту сврху је и спроведено експериментално истраживање у оквиру наставе немачког језика као страног.

У 7. поглављу је детаљно изложена **методологија** експерименталног истраживања: одабрани предмет (примена аутентичних текстова у оквиру предмета Немачки језик А.2.1 и Немачки језик А.2.2. на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду), постављени циљ (квантитативно и квалитативно мерење ефеката примене на мотивацију, језичко знање и вештине студената) и хипотезе истраживања (четири групе хипотеза Х1а-и, Х2а-х, Х3, Х4а-е), независне варијабле (аутентични текстови) и зависне варијабле (мотивација, језичко знање и вештине), методе (експериментална и дескриптивна метода), технике и инструменти истраживања (4 теста и 2

упитника), узорак (36 студената Филозофског факултета различитих студијских група подељени у две групе, експерименталну и контролну), начин приказа и обраде података (резултати приказани преко аритметичке средине са стандардном девијацијом, уз примену т-теста за утврђивање статистички значајних разлика; примењена је и метода биваријанте корелације уз помоћ програма за статистичку обраду података SPSS Statistics 20), организација и ток истраживања које је трајало од октобра 2014. до јуна 2015. године.

У 8. поглављу, под насловом **Анализа резултата истраживања**, изложени су резултати у домену мотивације на основу квантитативне (дескриптивне и корелационе) и квалитативне анализе Упитника 1 и 2 (мотивација, интегративност/ инструменталност, генерално интересовање за учење страних језика, став према Немцима, немачком језику и настави немачког језика, асоцијације на Немачку, наставни садржаји, примена знања језика), затим језичког знања и језичких компетенција на основу спроведеног иницијалног и завршног тестирања (читање, писање, слушање, вокабулар, граматика). Приказане су све промене у мотивацији, језичком знању и вештинама до којих је дошло током истраживања, при чему се пре свега истичу статистички значајне разлике, у складу са постављеном методологијом истраживања, мада су уочене и промене које нису статистички значајне.

Изложена **дискусија резултата** (9. поглавље) квантитативног и квалитативног истраживања о мотивацији, као и дискусија резултата квантитативног истраживања о језичком знању и језичким вештинама (читање, слушање, писање, вокабулар, граматика), указује на значај спроведеног истраживања. Таксативно је наведено које су хипотезе у потпуности потврђене, које су делимично потврђене, а које нису потврђене, при чему се истиче и значај сваког резултата у контексту досадашњих истраживања других истраживача, као и прелиминарних истраживања кандидаткиње.

На крају (10. поглавље), општи **закључци** на основу научног истраживања делимично потврђују, а делимично допуњују досадашње ставове на тему примене аутентичних текстова у настави немачког језика, што представља изузетан значај ове дисертације за даље научно бављење овом темом. У оквиру педагошких импликација се истиче конкретна корист резултата овог истраживања за наставу страних језика, посебно немачког језика. Будући да је ово истраживање наставе немачког језика код нас прво овакве врсте, даје импулсе за бројна даља истраживања од којих су само неке могућности наведене у последњем поглављу рада.

Коришћена примарна **литература** (аутентични текстови и уџбеници), као и секундарна литература на немачком, српском и енглеском језику (11. поглавље) сведочи о темељном и широком познавању литературе и целокупне материје, а наведени **прилози** (12. поглавље) садрже тестове и упитнике које је кандидаткиња самостално креирала и користила у истраживању поред стандардизованих тестова и упитника који су доступни у литератури, што указује на висок степен самосталности и креативности у раду.

Комисија је утврдила да је рад у свим деловима урађен у складу са садржинским и формалним научним стандардима.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са СЦИ листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Stipančević, A. (2013). Efekti primene muzike u nastavi nemačkog jezika. *Inovacije u nastavi* 2, 110-116. **M 52**

- Zobenica, N. & Stipančević, A. (2013). Film *Talas* u nastavi nemačkog jezika. *Inovacije u nastavi* 4, 126-134. **M 52**
- Stipančević, A. (2012). Inovativni modeli učenja i poučavanja u nastavi nemačkog jezika. *Metodički vidici* 3, 323-340. **M 53**
- Stipančević, A. (2012). Musik als Brücke zwischen den Kulturen. Erfahrungen mit Musik im hochschulischen Fremdsprachenunterricht. In: Tinnefeld, T. (Hrsg.) *Saarbrücker Fremdsprachentagung. Hochschulischer Fremdsprachenunterricht. Anforderungen. Ausrichtung. Spezifik: Tagungsband* (S. 335–344). Saarbrücken: htw saar. **M 14**
- Stipančević, A. (2013). Medien im DaF-Unterricht in Serbien. In: Beli Göncz, J., Boose, I., Petronijević, B., & Wrobel, A. (Hrsg.). *Treffpunkte: Literatur, Sprache und Didaktik im deutsch-serbischen Dialog* (S. 264–280). Ludwigsburg: Schneider Verlag Hohengehren. **M 14**
- Stipančević, A. (2014). Film i kultura u nastavi nemačkog jezika. U: Gudurić, S., & Stefanović, M. (ured.). *Jezici i kulture u vremenu i prostoru III* (649-658). Novi Sad: Filozofski fakultet. **M14**
- Stipančević, A. (2014). Die Vermittlung der interkulturellen Kompetenz im Unterricht Deutsch als Fremdsprache durch die Rezeption von Fernsehserien – In: Tinnefeld, T. (Hrsg.): *Fremdsprachenunterricht im Spannungsfeld zwischen Sprachwissen und Sprachkönnen. Saabrücker Schriften zu Linguistik und Fremdsprachendidaktik (SSLF)*, Bd 2. (491–502). Saarbrücken: htw saar. **M 14**
- Stipančević, A. (2015). Motivacija za učenje nemačkog kao izbornog predmeta na Filozofskom fakultetu. U: Radić–Bojanić, B. (ur.). *Strani jezici na Filozofskom fakultetu: primenjenolingvistička istraživanja* (69-90). Novi Sad: Filozofski fakultet. **M 44**

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На основу досадашњих истраживања и запажања проишавших на основу вишегодишњег рада у настави немачког језика, кандидатиња је поставила хипотезе о ефектима примене аутентичних текстова на мотивацију и комуникативне и лингвистичке компетенције. Резултати истраживања докторске дисертације (делимично) потврђују постављене хипотезе. Статистички значајни резултати показују да имплементација аутентичних текстова позитивно утиче на генерално интересовање за учење страних језика, као и да су ставови према Немачкој позитивнији и мање стереотипни код студената у експерименталној групи у којој су се углавном користили аутентични текстови (музика, филм, серије, књижевни, стручни и новински текстови). Исто тако, сами студенти експерименталне групе су позитивно оценили утицај аутентичних текстова на њихову мотивацију за учење немачког језика, као и ефикасност ових текстова у настави немачког језика. На основу корелационе анализе доказане су корелације између аутентичних текстова, с једне стране, и ставова испитаника према немачком језику, Немцима, Немачкој и према настави немачког језика, с друге стране.

Кад је реч о језичком знању и језичким вештинама, доказан је позитиван утицај аутентичних текстова на писање, вокабулар и граматику. Иако је код студената експерименталне групе уочен и знатан напредак у вештини слушања и читања, ови резултати нису статистички значајни. Испитаници експерименталне групе су исто тако истакли и да су знатно напредовали у домену говора.

Ефекти примене аутентичних текстова у настави немачког језика на мотивацију и језичко знање и језичке вештине студената делимично су потврђене, будући да резултати истраживања нису потврдили све постављене хипотезе. Међутим, треба имати на уму да постоје и добри резултати који нису статистички значајни, али указују на позитивне ефекте и у другим аспектима наставе.

Педагошке импликације овог истраживања су јасно наведене: настава страног језика може бити знатно ефикаснија уколико се у наставу поред уџбеника уводе и примењују аутентични текстови. Сумње лингводидактичара о сврсисходности аутентичних текстова у настави могу бити отклоњене њиховом адекватном дидактизацијом.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања су приказани у складу са постављеним циљевима и хипотезама, као и са методолошким захтевима педагошких истраживања. Заснивају се на познавању синхроних и дијахроних истраживања на ову тему у свету и код нас, и отварају нове перспективе у проучавању ове проблематике.

Резултати експерименталног истраживања су приказани у виду квантитативне (дескриптивне и корелационе) и квалитативне анализе, прегледно, систематично, уз примену табела и дијаграма у којима су јасно наведене средње вредности (АС) са стандардном девијацијом (СД), при чему су истакнути сви статистички значајни резултати. Исто тако, приказане су све корелације пре и након истраживања, са тежиштем на онима које су уочене као статистички значајне. У оквиру квалитативне анализе анализирана су и издвојена мишљења студената о различитим аспектима мотивације, комуникативне и лингвистичке компетенције.

У оквиру дискусије резултати су јасно контекстуализовани и повезани и са теоријским и са практичним аспектима проблематике имплементације аутентичних текстова у настави немачког језика као страног, као и њиховим ефектима и на мотивацију и на језичког знање и вештине. Кандидатиња се приликом тумачења руководила превасходно статистички значајним резултатима, уз коментаре о опсервацијама током и након процеса истраживања. Исто тако, истакнути су и они резултати који показују знатно побољшање, али не и статистичку значајност.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

ДА

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

ДА

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци.

У докторској дисертацији су изложени резултати експерименталног истраживања у домену дидактике и методике наставе немачког језика као страног, каква су ретка и у свету и код нас. Отуда се значај дисертације огледа, пре свега, у томе што се скреће пажња на једну недовољно истражену научну област. Резултати дисертације јасно показују да примена аутентичних текстова у настави немачког као страног има позитивне ефекте и на мотивацију и на језичке вештине и језичко знање студената. На основу ових резултата могу и треба да се раде даља истраживања са тежиштем на проучавању ефеката појединих врста аутентичних текстова, као и за проучавање појединих комуникативних и лингвистичких компетенција.

С обзиром на то да наставници немачког језика као страног углавном нису образовани и обучавани за рад са аутентичним текстовима, они махом не поседују медијално-дидактичку компетенцију и не познају принципе дидактизације аутентичних текстова. Отуда модели дидактизације аутентичних текстова понуђени у овој дисертацији (музика, филм, серија, књижевни и новински текстови) могу бити изузетно корисни наставницима немачког језика који желе да у већој мери укључе аутентичне текстове у наставу.

Из свега наведеног произлази да докторска дисертација *Ефекти примене аутентичних текстова у настави немачког језика* представља оригиналан допринос и за науку и за струку, односно за теорију и праксу наставе немачког језика као страног.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања.

Комисија није уочила веће недостатке који утичу на резултат истраживања.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже :

- **да се докторска дисертација *Ефекти примене аутентичних текстова у настави немачког језика* прихвати, а кандидаткињи Ани Стипанчевић одобри одбрана**
- да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се докторска дисертација одбија

У Новом Саду, 22 .06. 2016.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

проф. др Емина Авдић, председник

проф. др Мара Ђукић, члан

проф. др Николина Зобеница, ментор, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.